

НАПРЯМ 2. СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-383-8-20>

КОМПЛЕКСНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ ПРИ АМПУТАЦІЯХ НИЖНЬОЇ КІНЦІВКИ НА РІВНІ ГОМІЛКИ НА ЕТАПІ ПЕРВИННОГО ПРОТЕЗУВАННЯ

Бойко Н. А.

*студент I курсу, спеціальність 227 Терапія та реабілітація,
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

У наші часи не рідко побачиш людей з ампутованими кінцівками. Ні для кого не секрет, що до таких людей ставляться не шанобливо. Однак ампутована кінцівка це не вирок, протезування розвивається дуже швидко, люди з протезами живуть звичайне життя, як і всі інші. Тому і реабілітація дуже важлива після ампутації. Однак реабілітація при первинному протезуванні найважливіша ланка, бо без неї не вийде іти далі. Велике значення в соціальній адаптації хворих має фізична реабілітація, яка дає можливість підготувати хворого до протезування, а в подальшому уникнути ускладнень, пов'язаних із застосуванням протеза. Бо лікування не закінчується після ампутації, а воно тільки починається.

Протези нижніх кінцівок поділяються за рівнями ампутації кінцівки на протези: стопи, гомілки, стегна та протези при вичленуванні кінцівки. Також протези поділяються за функціональним призначенням на протези лікувально-тренувальні, функціонально-косметичні, робітничі та протези для купання.

Фізичній реабілітації після ампутації кінцівки на рівні гомілки виділяють три основних періоди:

- ранній післяопераційний (з дня операції і до зняття швів);
- період до протезування (з дня зняття швів і до отримання протезу);
- період оволодіння протезом.

Лікувальну гімнастику потрібно призначати в перші дні після операції. До заняття включають дихальні вправи, вправи для здорової кінцівки, з другого-третього дня виконують ізометричні напруження для

збережених сегментів ампутованої кінцівки, рух тулубом – при підніманні тазу, повороти. З п'ятого-шостого дня застосовують фантомну гімнастику (подумки виконують рух у відсутньому суглобі), яка дуже важлива для профілактики і атрофії м'язів кукси.

Від стану кукси і протеза залежить нормальне користування штучною кінцівкою. Якщо протез несправний він неминуче відбивається на стані кукси, виникають потертості, виразки, бурсити, що потім призводить до тривалого лікування, а також може вимагати оперативних втручань, включаючи реампутацію. Все це можна попередити, якщо знати, що для цього потрібно.

Тейпи не обмежують свободу дій і пересувань, не змінюють вашого звичного способу життя. Накладання тейпів на область спайок, розтяжок, рубців і шрамів робить їх менш яскравими, більш м'якими і еластичними. Поступово перетворюючи з грубих рубців в ледь помітні смужки. Невеликі розтяжки пропадають за два-три сеанси, шкіра стає більш пружною, еластичною. Позбутися від хворобливих відчуттів за допомогою пластиру – ось головна мета тейпування.

Протезування – медико-технічна дисципліна, що займається питаннями компенсації відсутньої або лікуванням порушеної функції органів опори і руху за допомогою спеціальних механічних пристроїв – протезів.

Протези – механічні пристрої і апарати, які замінюють втрачені сегменти кінцівок або інших частин тіла, що служать для якнайбільшої компенсації функції ушкодженого органа чи вправлення косметичного дефекту.

Важливість комплексної реабілітації при ампутаціях нижньої кінцівки на рівні гомілки полягає у створенні всебічного підходу до відновлення фізичних, психологічних та соціальних аспектів життя пацієнтів. Це не лише процес відновлення фізичних функцій, але й процес адаптації до нових умов та підтримки пацієнтів у складний період їхнього життя.

Фізична терапія відіграє ключову роль у підготовці до первинного протезування, спрямовуючи зусилля на відновлення м'язово-суглобової функції, координації та балансу. Це допомагає збільшити мобільність та стабільність пацієнта перед протезуванням, що впливає на його подальшу успішність адаптації до протезу.

Психологічна підтримка важлива для того, щоб допомогти пацієнтам з ампутацією нижньої кінцівки зібратися після стресового події, звільнити страхи та прийняти зміни в їхньому житті. Це включає консультування, психотерапію та групову підтримку, спрямовану на підтримку самооцінки та позитивного ставлення до життя.

Використання протезів і реабілітаційних засобів важливо для відновлення функцій нижньої кінцівки, забезпечуючи пацієнтам

можливість повернутися до активного способу життя та здійснювати різноманітні дії, які раніше були ускладнені або неможливі.

Індивідуалізований підбір протезів є важливим етапом реабілітації, оскільки кожен пацієнт має унікальні потреби та фізичні характеристики, які потребують уважного врахування при виборі оптимального протезу. Такий підхід дозволяє забезпечити максимальний комфорт та ефективність використання протезу.

Отже реабілітація при ампутаціях важлива у всіх сферах для подальшого життя хворого, без неї важко буде повернутись до нормального життя.

Література

1. Коробко Л., Маркович О., Чижин Б. Фахова медична допомога фізичного терапевта з профілактики контрактур після ампутації нижніх кінцівок. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2022. № 2. С. 81–84. URL: <https://doi.org/10.31891/pcs.2022.2.13> (дата звернення: 09.04.2024).

2. Одинець Т., Белов Є., Ванюк О. Фізична терапія військово-службовців після ампутацій. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2023. № 4. С. 46–49. URL: <https://doi.org/10.31891/pcs.2023.4.6> (дата звернення: 09.04.2024).